

Médiademokrácia és szociális ökológia

A médiademokrácia és a szociális ökológia közti szembeötlő kapcsolatot járja körül a cikk, a média és a környezetvédelem négy összefüggése mentén: Pl. a kelet-közép-európai roma nemzetiséggel kapcsolatban, ha nem is éppen úgy, mint az USA-beli afroamerikai minoritás esetében, de szintén felmerül a környezeti igazságtalanság. A média kommunikatív és társadalomformáló szerepe segíthet a probléma feloldásában; Társadalmi szinten a szociális ökológia és a médiademokrácia szorosan összekapcsolódik; A környezeti nevelés és a média nevelő szerepe szintén fontos tényező; A gazdaság relokalizációját illetően, a környezetvédelem szintjén pl. a permakultúrát érdemes kiemelni, míg a médiával kapcsolatban a helyi média szerepét.

Kulcsszavak: *mediademokrácia, szociális ökológia, környezeti igazságtalanság, romák, gazdasági relokalizáció*

Szerzői információ:

Julesz Máté környezetvédelmi jogból védte meg PhD-értekezését. Az MTA köztestületének tagja. A környezetvédelem szociológiai és jogi vonatkozásaival – így pl. a szociális ökológiával és a médiademokráciával – foglalkozik.
E-mail: mate.julesz@freemail.hu

Így hivatkozzon erre a cikkre:

Julesz Máté. „Médiademokrácia és szociális ökológia”.
Információs Társadalom XII, 4. szám (2012): 125–133.
<https://dx.doi.org/10.22503/inftars.XII.2012.4.5>

A folyóiratban közölt művek

*a Creative Commons Nevezd meg! – Ne add el! – Így add tovább! 4.0
Nemzetközi Licenc feltételeinek megfelelően használhatók.*

Julesz Máté

Médiademokrácia és szociális ökológia

Előjáróban

A mai társadalmakban a média szerepe megkérdőjelezhetetlen az egészségre és a környezetre vonatkozó információk terjesztésében. A 2011. évi magyar Alaptörvény XXI. cikkelyének (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van az egészséges környezethez. A környezetvédő média előmozdíthatja a környezeti igazságosság, a környezeti nevelés, a környezetvédő gazdaság stb. ügyét. Mindezek szükségesek ahhoz, hogy olyan társadalmat teremtsünk, ahol az egészséges környezet objektív érték.

Társadalomtörténeti visszatekintés

A környezetvédelem és a televíziózás közel azonos időben jelent meg a társadalomtörténetben. Az 1960-as, 1970-es évektől fellendülő környezetvédelmi civil mozgalmak és az állami környezetvédelem jelentős támogatást kapott a televíziózástól. A környezetvédelem és a televíziózás egészen a mai napig kiegészíti-segíti egymást. Láng István professzor írja a *Magyar Tudomány* lapjain 2001-ben: „Rachel Carson (1907–1964) amerikai író 1962-ben publikálta a *Néma tavasz* című könyvét,¹ amelyben a természetben felhasznált kémiai anyagok káros biológiai hatására hívta fel a figyelmet. Nem tudományos művet írt, mégis igen színesen, sőt drámaian ábrázolta a peszticidek alkalmazásának nemkívánatos hatásait. A népszerű könyv kétségkívül hozzájárult a környezetvédelmi társadalmi mozgalmak kialakulásához.”² Érdemes még kiemelni Carson *The Edge of the Sea* című regényét is. Carson mellett sokan ösztönözték a civil környezet- és természetvédelmet az USA-ban az idő tájt. Saul Bellow többek között ilyen, civil aktivista témájú és hatású irodalmi műveicért kapott irodalmi Nobel-díjat 1976-ban.

A televíziózás és a környezetvédelem párhuzamos, de sokszor össze is érő története megerősíti a szociális ökológia azon álláspontját, hogy a technikai és a természeti evolúció kihat a társadalomfejlődésre. A mai kor televíziós lehetőségei nélkül sem az állami, sem a civil környezetvédelem nem tudná eljuttatni üzenetét a célközönséghez.

1 Carson, Rachel (1994): *Néma tavasz*. Katalizátor Iroda, Budapest, 261.

2 Láng István (2001): Lesz-e új a Nap alatt a környezetvédelemben? *Magyar Tudomány*, 48. (108.) évf. 12. szám, 1415.

A médiademokrácia a környezeti demokrácia eszköze. Médiademokrácia esetén beszélhetünk a környezeti információ és a környezetvédelem terjesztésével kapcsolatos információ szabad áramlásáról. Az észak-amerikai típusú médiademokrácia kialakulása időben megelőzte a kelet-közép-európaiakat. A televíziózás kezdetei azonban időben nem csúsznak el ennyire egymástól. A Kádár-korszakbeli televíziós kultúra eltért az észak-amerikai típusú médiademokráciától, de ez nem jelenti, hogy a televíziózás és a rádiózás kultúrája ne fonódott volna össze a környezet- és természetvédelem társadalmi kultúrájával.

A Kádár-korszak környezetvédelmi politikája nyitott volt a nyugati zöldkultúra felé. Igaz, ez a rendszer létét nem veszélyeztethette. A Nixon-éra környezetvédelmi demokráciája óta Észak-Amerika és általában a politikai Nyugat is sokat változott. Magyarországon is kiteljesedett és transzatlanti jelleget öltött a civil és az állami környezetvédelem. A médiademokrácia létjogosultságát megkérdőjelezni szándékozó társadalmi csoportok a régi Nyugat és a nyugatosodott Kelet társadalmában egyaránt megtalálhatók. Anarchista, rasszista, szexista, xenofób, valamint számos más destruktív áramlat működik az Atlanti-óceán innenső és túlsó partján is. A többség azonban úgy véli, hogy szükség van médiademokráciára, és szükség van környezetvédő demokráciára is. Mindehhez pedig demokratikusan szabályozott és ezen keretek között szabadon tevékenykedő médiarendszer és környezetvédelmi civil aktivitás kell. A *bottom-up* kezdeményezéseknek teret engedő médiademokrácia a civil környezetvédelem egyik alapvető eszköze.

Néha úgy tűnik, hogy a posztoszocialista egykori Kelet nem tud mit kezdeni a múlt század kilenvenes éveiben rászakadt demokráciával. Ezek múló tünetek. A materializmusból kiábrándult nemzedékek a környezeti vallásosságban találják meg a respiritualizáció járható útját. A régi Nyugat és az ahhoz lassan felzárkózó egykori Kelet egyre kevésbé mutat eltérést:

- a környezetvédelem szabályozása és orientálása,
- valamint a médiademokrácia társadalmi diszkrpanciáktól mentes működtetése hasonló tartalmi és formai keretek közt zajlik.

A hajdani Nyugat és a régi Kelet közti kulturális falak csak jóval az antikommunista politikai fordulat után kezdenek lebomlani. Akkor, amikor már nemcsak állami és társadalmi közeledésről beszélhetünk, de a gazdasági nehézségek is közelebb hozzák egymáshoz az egykori Vasfüggöny két oldalát. A természeti környezet védelmében a nagybetűs Rendszerváltás előtt is egyetértés volt, de a civilizációs környezet axiológiai ártértékelése nélkül a környezetvédelem nem teljesezhetett ki. Erre pedig nagyjából két évtizedet kellett várni: egészen a 2010-es évekig.

Szociális ökológia és médiademokrácia

A szociális ökológia a társadalmi létezésben keresi a környezeti elemek káros vagy veszélyes használatának okait. A szociális ökológus tehát azt állítja, hogy a környezeti károkat érő hátrányos hatások, ha nem is egyedül és kizárólag, de a társadalom fejlődésének melléktermékei is. A szociális ökológia tudománya inter- és multidiszciplináris:

– Multidiszciplinaritása abban rejlik, hogy jóformán nincs olyan diszciplína, melyet ne érintene.

– Interdiszciplinaritása pedig azt fejezi ki, hogy a szociális ökológia által vizsgált kérdések többnyire egyidejűleg két vagy akár több tudományterület közt is határterületet képeznek.

A szociális ökológia a környezeti tudatra ébredt, a környezetvédelem iránt szenzibilis ember számára nyújt magyarázatot a környezethasználat közösségi szintű, a közösség működéséből fakadó anomáliáira. A Magyarországon az egészség-szociológiában kevésbé ismert fogalom tudományos alkalmazása fontos és elkerülhetetlen. Az egészség-szociológia és a környezetszociológia kapcsolódási pontjai számosak és változatosak. Az egészséges környezethez fűződő alkotmányos alapjog az egészség és a környezet állapota közti egyértelmű és közvetlen kapcsolatra mutat rá.

A környezeti értékek objektív értékek, melyek a társadalmi működés alapfeltételei. Az egészség szintén objektív érték, mely nélkül nem képzelhető el a közösségi létezés. A környezeti értékek között találunk olyan értékeket, melyek axiológiailag szubjektív érték-ként is definiálhatók, de az egészségnek is vannak axiológiailag szubjektív oldalai. Ilyen szubjektív környezeti érték lehet például az épített környezetnek zöld felületekkel az ember számára az egészséges környezethez szükségeset meghaladó százalékban történő lefedése. Ez pedig egyúttal a helyben lakók egészségének szubjektív értéke is. Az épített környezetnek az objektív szintet, tehát a létezéshez kellő alapvető követelményi szintet meghaladó kizöldítése történhet például közparkokkal, lombos fákkal, környezetvédelemre nevelő játszóterekkel való felértékelés útján. Az épített környezet színvonalának javítása direkt vagy indirekt jelleggel, de hozzájárul az egészség szociális szintű védelméhez. Az egészség keletkezése nem kizárólag az épített környezet vagy általában az épített és a természetes környezet függvénye. Egészséges emberi létezés izoláltan is elképzelhető, de egészségünk helyzete a földi hétköznapi környezetünk állapotának változásával van egyenes arányban. Társadalmunk és a globális közösség nem metszheti ki magát az ökológia egészéből. A társas, tehát szociális működés kihat az ökológiai helyzet romlására vagy éppen javulására. Ezért kell, hogy az egészség-szociológia alapfogalma legyen a szociális ökológia, melyet mind alaposabban vizsgálnak, elemeznek, s melynek szociológiai, közgazdasági és jogtudományi alkalmazása választ adhat az egészséges létezés ma még megfejtetlen kérdéseire is.

Hatályos egészségügyi törvényünk, az 1997. évi CLIV. törvény 36. §-a³ a nép-egészségügy alapvető feladatai közt határozza meg, hogy:

- fel kell tárnai az emberi szervezet és a környezet kölcsönhatásait, az egészségkárosító tényezőket;
- rendszeresen felül kell vizsgálni az egészségügyi határértékeket;
- el kell végezni az egészségkárosító kockázatok becslését;
- csökkenteni kell a környezeti hatásokkal összefüggő egészségkárosodásokat és megbetegedéseket;
- rendszeresen ellenőrizni kell a környezet emberi szervezettel kapcsolatba kerülő tényezőinek állapotát, valamint az épített környezet és a munkakörülmények közegészségügyi megfelelőségét.

3 Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 36. §-a.

Egészségügyi törvényünk a szakmai, a kormányzati és a civil szervezetek együttműködésére épít. A 35. § (1) bekezdésében⁴ az Országgyűlés ennek a triplex kommunikációnak és kooperációnak a követelményét törvényi szintre emeli.

Az Egyesült Államokban (USA) 1974-ben alapították az *Institute for Social Ecology* intézetet. Az alapítók Murray Bookchin és Daniel Chodorkoff voltak.⁵ Az intézet és a Prescott College együttműködéseként mesterfokozatot (MA) lehet szerezni szociális ökológiából. A megszerezhető fokozat pontos elnevezése: *MA in Environmental Studies or Humanities with Social Ecology Concentration*. Olyan területekkel foglalkoznak, mint az állampolgárok ökológiai aktivizmusa, a lakosság szociális aktivizmusa, az organikus mezőgazdaság, a környezetvédelmi politika, a globalizáció és a társadalmi igazságosság, az ökofeminizmus és más ökoizmusok, természettudományos és technikai ismeretek, közösségszervezés, környezeti nevelés és környezeti oktatás, környezeti igazságosság és népegészségügy, médiademokrácia és gazdasági relokalizáció.⁶

Az említett fogalmak közül nem egy ma Magyarországon talán még kevésbé ismert mint a szociális ökológia konceptusa. A szociális ökológus szempontjából nézve akkor nincs zöld médiademokrácia, tehát az írott és az elektronikus sajtó akkor nem elég demokratikus, ha mindössze a mögötte álló szűk gazdasági érdekcsoportok szubjektív értékszemplétét szolgálja ki, ahelyett, hogy az objektív környezeti értékek védelmében pártatlanul és szubjektív érdekektől mentesen lépne fel.

A gazdasági relokalizáció célja az, hogy lehetőség szerint helyben állítsuk elő, amit helyben fogyasztunk el. Miként a médiademokrácia is lehet mindig zöldebb és zöldebb, úgy a gazdasági relokalizáció is lehet egyre teljesebb. Természetesen ökoanarchizmushoz vezetne az országok közti kereskedelem megszüntetése, és a szociális ökológiának sem szabad feladatul tűzni, hogy felszámolja az ember közösségi létezését. Az egészséges környezethez fűződő alapjogot az egészségpszichológia és a szociális ökológia tágíthatja-bővítheti, de a jog társadalmi bővítése csak fokozatos lehet.

A környezeti igazságosság általában a többséget alkotó polgárok és a jobbára kevesebben lévő nemzetiségek vagy más minoritások viszonyrendszerén alapul. A többség nem zsákmányolhatja ki a minoritás természeti értékeit. Ha mégis megteszi, azzal környezeti igazságtalanságot (*environmental injustice*) követ el. A környezeti igazságtalanság egyenes következménye az érintett társadalmi csoport egészségromlása:

- ez bekövetkezhet rövid távon belül,
- de jelentkezhet fokozatosan vagy hosszabb idő után.

Környezeti igazságtalanságra sajnos ma is számos országban találunk példát. A borsodi romákat érő környezeti igazságtalanság egészségügyi helyzetük romlásában is megnyilvánul. A borsodi romák helyzete egy példa a romákat általában Kelet-Közép-Európa egyes országaiban, ezen országok romák által sűrűbben lakott területein érő környezeti igazságtalanságra. Az *environmental injustice* Észak-Amerikában jobbára az afroamerikai lakossággal összefüggésben szokott felmerülni, míg környezeti igazságtalanságról Kelet-Közép-Európában többnyire a roma lakosság esetében lehet beszélni. Igaz, akadnak más, minoritásban élő nemzetiségeket érő hasonló hátrányok is. A romák

⁴ Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 35. §-ának (1) bekezdése.

⁵ <http://www.social-ecology.org/>

⁶ <http://www.social-ecology.org/learn/ma-program-in-social-ecology/>

épített és természeti környezetének rohamos pusztulása már a nem hivatalos statisztikai adatgyűjtésen alapuló szociológiai vizsgálatokban is sorra megjelenik. A romák egészségügyi helyzetének romlása, a körükben gyakrabban jelentkező daganatos, tüdőkróros stb. megbetegedések szintén kiolvashatók a nem hivatalos adatokkal dolgozó szociológiai munkákból.

A környezeti igazságosság felfogható a társadalmi igazságosság speciális aleseteként. Társadalmi igazságosságról akkor beszélhetünk, ha a kommutatív igazságosság mellett az elosztó igazságosság szintén maradéktalanul érvényre jut. Tehát, ha a társadalom szegényebb és tehetősebb tagjai közt működik a szolidaritás, és minden egyén igazságosnak tartja önnön helyzetét a közösségen belül. Amennyiben a társadalmi igazságosság megfelelő szintet ér el, a környezeti igazságosság is megvalósul. A környezeti igazságosság azonban nem jelent automatikusan társadalmi igazságosságot is.

A médiademokrácia környezetvédelmi oldala mind elméleti, mind gyakorlati szinten még kidolgozásra vár. A környezetvédelem és a média egymással párhuzamosan, de sokszor egymással összefonódva is hat. A következő mátrix az egészségvédelem, a társadalmi létezés, a nevelés, az oktatás, a gazdasági relokalizáció és a társadalmi igazságosság kapcsán vizsgálja a környezetvédelmet és a médiát.

	<i>környezetvédelem</i>	<i>média</i>
egészség	az egészséges környezethez fűződő alapjog (Alaptörvény XXI. cikk (1) bek.)	az egészséges életmódot, a környezet- és természetvédelmet elősegítő ismeretek terjesztése (a 2010: CLXXXV. tv. 83. § (1) bek. j) pontja szerint a közszolgálati médiaszolgáltatás célja)
társadalom	szociális ökológia	médiademokrácia
nevelés	környezeti nevelés (1995: LIII. tv. 54. §)	kiskorúak ismereteit gazdagító műsorszámok (2010: CLXXXV. tv. 83. § (1) bek. h) pont)
edukáció	környezeti oktatás (1995: LIII. tv. 54. §)	oktatási feladatok (a 2010: CLXXXV. tv. 83. § (1) bek. i) pontja szerint a közszolgálati médiaszolgáltatás célja)
gazdasági relokalizáció	például permakultúra (permanens agrikultúra), ökofalvak útján	a helyi média szerepe
társadalmi igazságosság	környezeti igazságosság (<i>environmental justice</i>)	a média közvetítő és társadalomformáló szerepe

1. ábra

Egészség, környezetvédelem, média

A mátrixból kiolvasható, hogy a környezetvédelem és a média összefüggésrendszere az egészséges környezet védelmét mindig kiemeli a többi fontos szempont közül. A média –mint régi-új közvetítő közeg – a környezetvédelem eszköze. Éppen ezért a jogalkotás során is figyelni kell arra, hogy ezen eszköz használata ne válhasson kontraproduktívá. Tehát a médiademokrácia csak környezetvédő társadalmat szol-

gálhat. A média funkciója az egészséges környezet oltalmazása során alapvető. A mai fejlett társadalmakban a televízió, de legalábbis a rádió és az internet, valamint a nyomtatott sajtó a demokrácia elsődleges működtetői:

- a lakosság azt gondolja, amit a média hangoztat;
- a lakosság azt teszi, amire a média hatása indítja;
- a média környezetvédővé formálhat egy társadalmat;
- de a média hatására a lakosság el is fordulhat a környezetvédelemtől.

A médiademokrácia nemcsak az egészségpszociológiai aspektusból fontos információk célba juttatásáért felelős, de az egészségpszociológiai szempontokkal több helyen érintkező szociális ökológia kérdéseire is választ adhat. A környezet és az egészség korrelációja nagyban befolyásolja a népegészségügy helyes működését. A kiegyensúlyozott, az adott helyen és adott időben elvárható társadalom-környezet kölcsönhatás kijelöli az egészséges környezethez fűződő jog temporálisan és lokálisan elfogadható szintjét. Ez részben a közigazgatási határértékek alapján, részben a kevésbé pontosan mérhető szociális folyamatok vizsgálatával mérhető.

A társadalom-környezet kölcsönhatásnak az adott helyen és adott időben elvárható minőségét a társadalom tagjaitól személy szerint, szubjektíven elvárható környezeti szenzibilitás ösztársadalmi szinten kapott átlaga adja. Ezt az átlagot első lépésben a szociális ökológiának és az egészségpszociológiának kell kiszámolnia. Ezt követően érdemes a jogrendbe foglalni a környezetvédő magatartás mindenkitől, valamint az egyes emberektől elvárt szabályait. Az olyan normákat, melyek további gyakorlati vizsgálatoktól, elemzésektől függően még változhatnak, a *soft law* jellegű szabályozók, illetve a könnyebben és gyorsabban változtatható jognormák (pl. közjogi szervezetszabályozó eszközök, esetleg szakminiszteri rendeletek) keretei közt érdemes meghatározni.

A zöld médiademokrácia hitelessége

Palánkai Tibor professzor fontos és érdekes szempontra hívja fel figyelmünket a *Magyar Tudomány* lapjain 2007-ben: „A mai kor technikai forradalmaiból az energiaszektor egyelőre kimaradni látszik. (...) Az információs forradalomhoz kétségtelenül az elektromos energia képezi az átkötést, de mint másodlagos energia termelése a hagyományos fűtőanyagokra épül. Az elektronikai forradalom egyelőre nem váltotta ki új energiaforrások bevonását, sőt gyakorlatilag további évtizedekre konzerválni látszik a szénhidrogének szerepét az energiafogyasztásban.”⁷

A médiademokrácia és a környezetvédelem kérdésköre egy komplex környezetvédelmi felelősségi rendszer alkatrésze. Nem tekinthetünk el attól, hogy a megújuló energiaforrásokat a környezetvédő politika a fosszilis energiaforrások elé helyezi. Az atomenergia azonban nem tartozik a megújuló energiaforrások kategóriájába. A médiademokrácia a környezetvédelem átvívő közege, de addig nem válhat a környezetvédelem hiteles közvetítőjévé, amíg nem áll át maximális mértékben a megújuló energiaforrások hasznosítására.

⁷ Palánkai Tibor: A globális átalakulás kihívásai – Elkerülhetők-e a kataklizmák? *Magyar Tudomány*, 2007, 167. évf. 2. szám, 204–225.

Elvi ellentmondásnál többről van szó. Környezeti demokrácia csak akkor létezhet, ha képes kiküszöbölni az antidemokratikus tényezőket. Demokrácia egy fosszilis energián alapuló társadalomban is létrejöhet, de ez a demokrácia nem a környezetvédelmet helyezi előtérbe. Amíg olyan alapvető önellentmondásokkal kell küzdenünk, mint hogy a média technikai működése fosszilis energia nélkül elképzelhetetlen, addig a médiademokrácia csak teoretikus szinten lehet zöld.

A mai kor embere kiábrándult az izmusokból és teóriákból. Csak annak a környezetvédelemnek van hitele a szemében, ami tisztán zöld alapokra épül. Nemcsak elvi, de infrastrukturális szinten is. A környezetvédő civilek hatvanas-hetvenes évekbeli sikerei éppen abban rejlettek, hogy kérlelhetetlenek voltak a céljaik dolgában. Eszközeiket tisztán környezetvédő alapon választották meg, és céljaik eléréséhez nem használtak elvtelen metódusokat. A mai kor médiademokráciája kincs egy olyan ország lakóinak szemében, akik a 21. században is az egyetlen, állami tévét nézhetik. A fejlett médiademokráciával rendelkező államokban azonban kritikussá válik a lakosság, ha nem környezetbarát technika közvetíti a környezet- és természetvédelem ügyét. A környezetvédelmi politizálás lehet jobboldali és lehet baloldali is, de a politikai nézetek diverzitása ma már kevés a hitelességhez.

Médiademokrácia kettőnél több résztvevővel

A magyarországi médiarendszer a szocialista/demokrata értékduál mentén épül fel. A magyarországi médiarendszer valójában a liberális/konzervatív értékzettős nemzetközi dimenziókban beágyazódott értékelméletéhez közelít. Megvannak a nemzeti vonások, miként más demokráciákban is.

A szocialista és a demokrata, tehát – másként kifejezve – a baloldali és a jobboldali szavazók és családi környezetük pártpreferenciája többnyire két országgyűlési választás közt féldobben szokott megváltozni. Hogy ez vezet-e később új kormányzópárt legitimálásához, az már nagyobb részt választáspolitikai kérdés.

A kisebb pártok természetesen a médiademokrácia holtterébe kerülnek. A demokrácia, azaz a nép uralma nehezen tűr meg olyan divergáló nézeteket, melyek nem konfrontálódnak egyenesen a bal- vagy a jobboldallal. Éppen ezért valódi médiademokrácia csak akkor fog fenn, ha a társadalomra veszélytelen, de a lakosság által kisebb számban követett pártok nézetei is elhangozhatnak a médiában. Míg a szélsőjobb és a szélsőbal extremista környezetvédő elgondolásai jobbra a populista blöff szintjén mozognak, addig zöldpártok esetleg megfogalmazhatnak a bal- és a jobboldal álláspontjától eltérő megoldásokat. A médiademokrácia, ha szűk körben is, de helyet ad a zöldpárti elképzeléseknek. Ennek tangibilis környezetvédelmi haszna persze csak akkor van, ha az aktuális kormányzó jobb vagy bal elfogadja és beépíti programjába. Ekkor is még csak a környezetvédelem jogi kifejeződésével van dolgunk. A zöldjogi megfogalmazás nem feltétlenül jár együtt zöldjogkövető állampolgári magatartással. Az állampolgárok – és általában a lakosság – nagyobb valószínűséggel lesznek zöldjogkövetők, ha a médiában szereplő környezetpolitikai, környezettudományi és környezetjogi szakemberek már a jogi szabályozás elfogadása előtt, *de lege ferenda* kellő meggyőző erővel tudnak érvelni a zöldjog szocioökonómiai haszna mellett.

A zöld médiademokrácia ontológiai alapfeltételei

A médiademokrácia a társas létezés azon állapotát jellemzi, amelyben a demokrácia objektív kritériumai a médiarendszer teljes struktúrájában megvalósulnak. A demokrácia objektív kritériumai azok a kritériumok, melyek nélkül sem képviselői, sem részvételi, sem közvetlen, sem pedig deliberatív demokrácia nem létezhet. Ezen követelményeknek a televíziózás, a rádiózás, az internethasználat és minden más egyoldalú vagy interaktív telekommunikációs létezés folyamán meg kell valósulniuk. A zöld médiademokrácia ontológiai alapfeltételei:

- a politikai, jogi, szociológiai, természettudományos, művészeti stb. vélemények közvetítése,
- továbbá az eltérő vélemények disztingvált és kulturált ütköztetése,
- speciálisan az adás vételkörzetében élők környezetvédelmi művelése, tájékoztatása,
- valamint a kiskorú nézők környezettudatosságra nevelése-oktatása,
- a környezetvédelem számára kellő műsoridő-mennyiség és frekvenciát biztosítása,
- elsősorban a társas-közösségi környezetvédelmi aktivitás szervezésének elősegítése,
- másodsorban az adott helyen és időben az individuális környezethasználat előmozdítása,
- a környezeti jogszabályok és közjogi szervezetszabályozó eszközök tartalmának rövid és lehetőleg képes összefoglalása,
- a környezetjogi és a természettudományos nyelvezet közérthetővé tétele,
- az ember és környezete közti érzelmi és értelmi kapcsolat megerősítése.

Záró gondolatok

A környezetvédelem és a médiademokrácia interdiszciplináris területe a 20. század terméke. A mai értelemben vett média és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata szerinti demokrácia a második világháborút követő évek-évtizedek során jött létre. Fejlődése a mai napig tart.

A zöld médiademokrácia eszköztára folyamatosan bővül. Lehetőségei tágulnak. A technikai fejlődés aládolgozik a média szociális értelmű fejlődésének. A környezetvédelem tárgyi hatálya a természeti erőforrások csökkenésével bővül, és mind újabb védendő-szabályozandó területek kerülnek a környezetvédelmi jogba.

A média demokratikus működéssel minden időben érdemes foglalkozni, érdemes azt elemezni. A környezet állapotának minőségét a mindennapi állami-önkormányzati működésnek és a civil kontrollnak konstans ellenőrzés alatt kell tartania. A környezetvédelem és a médiademokrácia kapcsolatáról a tudományos igényű tanulmányok, munkák a jövőben is rendszeresen be kell hogy számoljanak, és építő jellegű gondolatokkal kell hogy gazdagítsák a zöld médiademokrácia elméletét, valamint annak gyakorlatát.